

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษา ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎี บทความและผลงานวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดในการนำเสนอข้อมูลต่อผู้ใช้งบการเงิน
2. แนวคิดและทฤษฎีในการเปิดเผยข้อมูล
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักทรัพย์
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
5. บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดในการนำเสนอข้อมูลต่อผู้ใช้งบการเงิน

แม่บทการบัญชีของไทย

แม่บทการบัญชีของไทยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการนำเสนองบการเงินเพื่อแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน รวมถึงการแสดงหมายเหตุประกอบงบการเงินและรายละเอียดประกอบ โดยให้ข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ โดยมีข้อสมมุติใช้เกณฑ์คงค้างและมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง แสดงและจัดประเภทรายการในงบการเงิน โดยยึดหลักความสม่ำเสมอ

ลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน

ความเข้าใจได้

ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

ความมีนัยสำคัญ

ความเชื่อถือได้

การเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม

เนื้อหาสำคัญกว่ารูปแบบ

ความเป็นกลาง

ความระมัดระวัง

ความครบถ้วน

การเปรียบเทียบกันได้

ข้อจำกัดของข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและความเชื่อถือได้

ทันต่อเวลา

ความสมดุลระหว่างประโยชน์ที่ได้รับกับต้นทุนที่เสียไป

ความสมดุลของลักษณะเชิงคุณภาพ

การแสดงผลข้อมูลที่ถูกต้องตามควร

องค์ประกอบของงบการเงิน

ฐานะการเงิน

สินทรัพย์

หนี้สิน

ส่วนของเจ้าของ

ผลการดำเนินงาน

รายได้

ค่าใช้จ่าย

การปรับปรุงเพื่อการรักษาระดับทุน

แม้บทการบัญชีนี้เกี่ยวข้องกับงบการเงินและงบการเงินรวมที่จัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์

โดยทั่วไป งบการเงินดังกล่าวจัดทำขึ้นและนำเสนออย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งเพื่อตอบสนองความ

ต้องการข้อมูลร่วมของผู้ใช้งบการเงินทุกประเภท แม้ว่าผู้ใช้งบการเงินบางกลุ่มอาจมีสิทธิเรียกร้อง

หรือมีอำนาจในการได้รับข้อมูลเพิ่มเติมจากข้อมูลที่แสดงไว้ในงบการเงิน แต่ผู้ใช้งบการเงินส่วน

ใหญ่ยังจำเป็นต้องใช้งบการเงินเป็นแหล่งข้อมูลทางการเงินที่สำคัญ ผู้จัดทำงบการเงินจึงควร

ตระหนักถึงความต้องการของผู้ใช้งบการเงินส่วนใหญ่ในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน แม้บท

การบัญชีนี้ไม่ครอบคลุมถึงรายงานการเงินที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ อย่างไรก็ตาม แม้บทการบัญชี

อาจนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำรายงานการเงินที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะได้ หากข้อกำหนด

นี้อ่าน

งบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการรายงานการเงิน งบการเงินที่สมบูรณ์

ประกอบด้วย งบดุล งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน หมายเหตุประกอบงบ

การเงิน งบประกอบ และคำอธิบายที่ทำให้งบการเงินนั้นสมบูรณ์ขึ้น นอกจากนี้ งบการเงินอาจรวม

รายละเอียดประกอบและข้อมูลเพิ่มเติมที่อ้างถึงหรือที่ได้มาจากงบการเงินซึ่งผู้ใช้งบการเงินคาดว่า

จะได้รับเพื่อใช้พิจารณาพร้อมกับงบการเงินนั้น ตัวอย่างรายละเอียดประกอบหรือข้อมูลเพิ่มเติม

ดังกล่าว ได้แก่ ข้อมูลทางการเงินจำแนกตามส่วนงานทางอุตสาหกรรมหรือทางภูมิศาสตร์ และ

การเปิดเผยเกี่ยวกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงระดับราคา อย่างไรก็ตาม งบการเงินไม่รวมถึง

รายงานของผู้บริหาร สารจากประธาน บทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหาร และรายการอื่น
ในลักษณะเดียวกันที่อาจปรากฏในรายงานประจำปีหรือรายงานการเงิน

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 เรื่องการนำเสนองบการเงิน

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 นี้กำหนดเกณฑ์ในการนำเสนองบการเงินที่จัดทำขึ้นเพื่อ
วัตถุประสงค์ทั่วไป และเพื่อให้มั่นใจว่างบการเงินดังกล่าวจะสามารถเปรียบเทียบกันได้กับ
งบการเงินในงวดก่อน ๆ ของกิจการและกับงบการเงินของกิจการอื่น และยังครอบคลุมถึง ข้อควร
พิจารณาโดยรวมในการนำเสนองบการเงิน แนวทางในการกำหนดโครงสร้างของงบการเงินและ
ข้อกำหนดขั้นต่ำสำหรับข้อมูลที่ต้องรวมอยู่ในงบการเงินเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ของแม่บท
การบัญชีของไทย

งบการเงินเป็นการนำเสนอข้อมูลที่มีแบบแผน เพื่อแสดงฐานะการเงินและรายการ
ทางบัญชีของกิจการ งบการเงินจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน
ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการ
ตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ และยังเป็นการแสดงถึงผลงานของฝ่ายบริหารซึ่งได้รับความไว้วางใจให้ดูแล
ทรัพยากรของกิจการ งบการเงินจึงควรให้ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. สินทรัพย์
- 2.หนี้สิน
3. ส่วนของเจ้าของ
4. รายได้และค่าใช้จ่าย รวมถึงรายการกำไรและรายการขาดทุน
5. กระแสเงินสด

ข้อมูลดังกล่าวและข้อมูลอื่นที่เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินช่วยให้ผู้ใช้
งบการเงินสามารถคาดคะเนเกี่ยวกับกระแสเงินสดในอนาคตของกิจการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
การคาดคะเนเกี่ยวกับจังหวะเวลาและความแน่นอนที่กิจการจะก่อให้เกิดเงินสดและรายการเทียบเท่า
เงินสด โดยผู้บริหารของกิจการมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน

ส่วนประกอบของงบการเงิน : งบการเงินที่สมบูรณ์ต้องประกอบด้วย

1. งบดุล
2. งบกำไรขาดทุน
3. งบใดงบหนึ่งดังต่อไปนี้
 - 3.1 งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วน of เจ้าของ
 - 3.2 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ
4. งบกระแสเงินสด

5. นโยบายการบัญชีและหมายเหตุประกอบงบการเงิน

และนอกจากนี้แต่ละบริษัทจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทางการเงินการบัญชีของบริษัทด้วย จากแม่บทการบัญชีและมาตรฐานการบัญชีของไทยที่กล่าวมาแล้วได้กำหนดให้กิจการจัดทำและนำเสนองบการเงินอย่างถูกต้องและยุติธรรมหรือถูกต้องตามควรเพื่อประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2545)

ในการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจการต้องการทราบความเป็นไปของกิจการตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานเพื่อช่วยในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ฝ่ายจัดการเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนองบการเงินควรเปิดเผยข้อมูลตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในแม่บทการบัญชีและมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งบการเงิน การเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็น จะช่วยให้งบการเงินมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและไม่ทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจผิดในข้อมูลที่น่าเสนอ และช่วยให้งบการเงินมีลักษณะเชิงคุณภาพ (ซึ่งได้แก่ ความเข้าใจได้ ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ความเชื่อถือได้ และการเปรียบเทียบกันได้) กิจการจึงควรเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็น และเป็นการให้ข้อมูลที่ถูกต้องตามควร (Fair) สมบูรณ์ (Full) และเพียงพอ (Adequate) การเปิดเผยข้อมูลรวมถึง การแสดงรูปแบบ การจัดรายการ คำอธิบาย คำศัพท์ที่ใช้เกณฑ์ที่ใช้ในการคำนวณและรายละเอียดเพื่อช่วยให้ตีความหมายงบการเงินได้ดีขึ้น ข้อมูลดังกล่าวอาจเป็นตัวเงินหรือไม่เป็นตัวเงินก็ได้ ข้อมูลอาจเปิดเผยไว้ในงบการเงิน หมายเหตุประกอบงบการเงิน รายละเอียดประกอบหรือตารางประกอบ ข้อมูลที่ควรเปิดเผย ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป รายการและเหตุการณ์ทางบัญชีที่เกิดขึ้นในระหว่างงวดบัญชี (เช่น การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการรายการพิเศษ ข้อผิดพลาดที่สำคัญ) การเปิดเผยข้อมูลจะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถนำข้อมูลทางการเงินการบัญชีของกิจการหนึ่งไปเปรียบเทียบกับอีกกิจการหนึ่ง หรือเปรียบเทียบกับข้อมูลของกิจการเดียวกันในแต่ละงวดบัญชีได้ หลักการที่สำคัญของการเปิดเผยข้อมูล คือ กิจการควรเปิดเผยข้อมูล หากการเปิดเผยข้อมูลนั้นจะช่วยอธิบายถึงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการในระหว่างงวดได้ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลดังกล่าวต้องไม่เป็นข้อมูลที่เปิดเผยแล้วทำให้กิจการเสียหาย เช่น ข้อมูลที่เป็นความลับทางธุรกิจ (เมธากุล เกียรติกระจาย และศิลปพร ศรีจันทพร, 2547, หน้า 510, 548-549)

แนวคิดและทฤษฎีในการเปิดเผยข้อมูล

ในปัจจุบัน ผู้ใช้รายงานทางการเงินมีความต้องการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของธุรกิจต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น นอกเหนือจากข้อมูลทางการเงินในงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินเพื่อที่จะนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการจัดการทรัพยากรของต้น นอกจากนี้แล้วผู้ใช้รายงานทางการเงินยังต้องการข้อมูลที่จำเป็นต่อการตัดสินใจและทันต่อเหตุการณ์ด้วยเพื่อที่จะนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการพยากรณ์หรือคาดคะเนเหตุการณ์เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

การเปิดเผยข้อมูลขั้นพื้นฐานของบริษัทจดทะเบียนแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. เปิดเผยข้อมูลให้เพียงพอที่จะไม่ทำให้ผู้ใช้ข้อมูลเกิดความเข้าใจผิด
2. การให้ความสำคัญกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกันในการได้รับข้อมูลของบริษัท
3. เปิดเผยข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุนที่จะใช้ข้อมูลในการตัดสินใจได้

โดยไม่ผิดพลาด

การเปิดเผยข้อมูลของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ (SEC) กำหนดในเรื่องความเพียงพอต่อการเปิดเผยข้อมูลเนื่องจากผู้ลงทุนไม่มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลของบริษัท ดังนั้น คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์จึงต้องการให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตามการเปิดเผยข้อมูลควรคำนึงถึงปัจจัยด้านต้นทุนกับประโยชน์ที่จะได้รับ (Cost-benefit Factor) และการเปิดเผยข้อมูลが多เกินไป (Information Overload) อาจทำให้ผู้ใช้ข้อมูลเกิดความเข้าใจผิด นำข้อมูลไปใช้ตัดสินใจผิดพลาดก่อให้เกิดผลเสียหยาจะ ได้รับบทลงโทษ แต่หากเปิดเผยข้อมูลที่ต่ำกว่ามาตรฐานอาจทำให้นักลงทุนไม่มั่นใจที่จะเข้ามาลงทุนในบริษัทได้

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเปิดเผยข้อมูลแก่นักลงทุนนอก มาจาก 2 แรงผลักดัน ได้แก่

1. แรงผลักดันจากกฎระเบียบข้อบังคับ (Regulatory Forces) หรือ การเปิดเผยข้อมูลภาคบังคับ (Mandatory Disclosure) คือ ส่วนที่บังคับให้บริษัทต้องปฏิบัติตามมาตรฐานเดียวกัน เพื่อช่วยลดข้อมูลภายในของบริษัทและการได้รับข้อมูลไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งข้อกำหนดบังคับในเรื่องของเนื้อหาข้อมูลกับช่วงเวลาในการได้รับข้อมูล

2. แรงผลักดันจากตลาด (Market Forces) หรือการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ (Voluntary Disclosure) คือ ส่วนที่บริษัทปฏิบัติการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าภาคบังคับ โดยมีแรงขับเคลื่อนของตลาดทุนเพื่อต้องการระดมทุนของผู้ลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าเป็นการเปิดเผยโดยสมัครใจ เช่น

- 2.1 การเปิดเผยข้อมูลมากกว่ากำหนด เช่น บทวิเคราะห์ต่าง ๆ ในรายงานทางการเงิน
- 2.2 การเปิดเผยข้อมูลก่อนเวลาที่กำหนด

2.3 การเปิดเผยข้อมูลน้อยกว่าที่กำหนด

การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียน

ตามมาตรา 56 และมาตรา 199 แห่ง พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ รวมทั้งประกาศคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ประกาศก. 40/2540) และ ข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนดให้บริษัทจดทะเบียน และบริษัทที่ออกและเสนอขายหลักทรัพย์ต่อประชาชน นำส่งรายงานการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1. งบการเงินรายไตรมาส เป็นงบการเงินที่จัดทำเป็นรายไตรมาสซึ่งแสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานทุก ๆ 3 เดือน บริษัทจดทะเบียนจะต้องส่งงบการเงินงบการเงินรายไตรมาสภายใน 45 วัน นับตั้งแต่วันสิ้นระยะเวลาบัญชี งบการเงินรายไตรมาสทำให้สถาบันการเงิน ผู้กำกับดูแล และผู้ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์สามารถติดตามฐานะทางการเงินและการดำเนินงานของบริษัทกับปัจจัยในการดำเนินงาน ของบริษัทในช่วงระยะเวลาดังกล่าวได้อย่างใกล้ชิด

2. งบการเงินประจำงวดบัญชี เป็นงบการเงินที่จัดทำทุก 6 เดือน บริษัทจดทะเบียนต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ในกรณีที่รายการบัญชีไม่มีมาตรฐานบัญชีไทยรองรับ กำหนดให้บริษัทจัดทำงบการเงินตามมาตรฐานบัญชีที่ถือปฏิบัติในต่างประเทศ ซึ่งเป็นมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IAS) สมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งสหรัฐอเมริกา (AICPA) หรือผู้ออกมาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกา (FASB) ต้องให้ความร่วมมือกับผู้สอบบัญชีในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป

3. แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ซึ่งมีข้อมูลขึ้นต่ำนตามที่กำหนด

ข้อมูลในแบบ 56-1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของบริษัทที่สำคัญต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุน ได้แก่

1. ปัจจัยความเสี่ยง
2. ลักษณะการประกอบธุรกิจ
3. การประกอบธุรกิจของแต่ละสายผลิตภัณฑ์
4. การวิจัยและพัฒนา
5. ทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ
6. โครงการในอนาคต
7. ข้อพิพาททางกฎหมาย
8. โครงสร้างเงินทุน
9. การจัดการ
10. การควบคุมภายใน
11. รายการระหว่างกัน

12. ฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน

13. ข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง

บริษัทจดทะเบียนควรจะแสดงรายการข้อมูลที่สำคัญอย่างถูกต้อง ครบถ้วนและตรงประเด็น เพราะแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้บริษัทมีความน่าสนใจในการลงทุนมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อตัวบริษัทด้วย นอกจากนี้บริษัทจดทะเบียนควรที่จะส่งสำนักงานให้ตรงเวลา โดยกำหนดส่งภายใน 3 เดือนนับตั้งแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

4. รายงานประจำปีที่เสนอต่อผู้ถือหุ้น (แบบ 56-2) ซึ่งมีข้อมูลขึ้นตามที่กำหนด และบริษัทต้องส่งให้ผู้ถือหุ้นพร้อมการส่งหนังสือนัดประชุมสามัญประจำปี และส่งสำเนาให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ โดยบริษัทสามารถเลือกส่งแบบ 56-1 พร้อมงบการเงินแทนการจัดทำและส่งแบบ 56-2 ก็ได้

รายงานประจำปี

รายงานประจำปีเป็นเครื่องมือที่สำคัญของบริษัทในการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจภายในบริษัทให้กับผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุนและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่มีความสนใจเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจภายในบริษัทและการดำเนินงานของบริษัท โดยทั่วไปแล้วรายงานประจำปีจะประกอบด้วย งบการเงิน หมายเหตุประกอบงบการเงิน และข้อมูลทางการเงินที่สำคัญอื่น ๆ เช่น อัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะมีส่วนช่วยให้ผู้ใช้รายงานประจำปีสามารถเข้าใจถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัทมากยิ่งขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นรายงานประจำปียังนำเสนอข้อมูลที่ไม่นับเป็นตัวเลขซึ่งมีประโยชน์ต่อผู้ใช้รายงานประจำปีในแง่ของการมองภาพรวมของการบริหารงานของคณะกรรมการของบริษัทและการดำเนินธุรกิจของบริษัทได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการประกอบธุรกิจ นโยบายและลักษณะการตลาดของผลิตภัณฑ์และการให้บริการ การประกอบธุรกิจของแต่ละผลิตภัณฑ์หรือแต่ละกลุ่มธุรกิจ ลักษณะการจัดหาผลิตภัณฑ์และการให้บริการ และนโยบายการลงทุนในบริษัทย่อยและบริษัทร่วม เป็นต้น นอกจากนี้ข้อมูลที่ไม่นับเป็นตัวเลขยังแสดงถึงสภาพแวดล้อมที่อาจมีผลกระทบต่อการดำเนินกิจการของบริษัท เช่น ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของความเสี่ยงและสาเหตุที่ทำให้เกิดความเสี่ยงเหล่านั้นขึ้น ภาวะของการแข่งขันและศักยภาพของบริษัทในการแข่งขันกับคู่แข่ง เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าทั้งข้อมูลที่เป็นตัวเลขและไม่นับเป็นตัวเลขต่างมีประโยชน์และมีความสำคัญต่อผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุนและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่มีความสนใจเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจภายในบริษัทในการทำความเข้าใจและมองภาพรวมเกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัท และมีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนและการจัดสรรทรัพยากรของผู้ใช้รายงานประจำปีทั้งสิ้น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักทรัพย์

ทฤษฎีที่ใช้สนับสนุนการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานนั้น มีรากฐานแนวคิดที่ว่า มูลค่าที่แท้จริง (Intrinsic Value) และราคาตลาดของหลักทรัพย์ (Market Value) ควรจะอยู่ใกล้เคียงกัน ในทางปฏิบัติ นักวิเคราะห์ทางปัจจัยพื้นฐานจะวิเคราะห์หลักทรัพย์ เพื่อหามูลค่าที่แท้จริงของหลักทรัพย์ โดยคิดในรูปแบบของมูลค่าปัจจุบัน (Present Value) ซึ่งเป็นการประเมินมูลค่าของหลักทรัพย์ที่จะลงทุน ซึ่งคาดว่าจะได้รับผลตอบแทนในอนาคต ทั้งในรูปกำไรจากการขายหลักทรัพย์ (Capital Gain) และผลตอบแทนจากการลงทุนในรูปของดอกเบี้ยหรือเงินปันผล (Yield) หลังจากนั้น จึงนำมาเปรียบเทียบกับราคาของหลักทรัพย์นั้นในตลาด หากมูลค่าที่แท้จริงสูงกว่าราคาตลาดก็ตัดสินใจขาย

การวิเคราะห์หลักทรัพย์โดยใช้ปัจจัยพื้นฐาน (Fundamental Analysis)

การวิเคราะห์หลักทรัพย์โดยใช้ปัจจัยพื้นฐาน เป็นการวิเคราะห์ที่ลำดับการพิจารณาจากสภาพเศรษฐกิจมายังสภาพอุตสาหกรรมตลอดถึงผลการดำเนินงานของบริษัท โดยรวบรวมข้อมูลทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และของบริษัท มาวิเคราะห์แต่ละส่วน เพื่อนำไปสู่การคาดการณ์ผลการดำเนินงานในอนาคตของบริษัท

การวิเคราะห์หลักทรัพย์ตามวิธีปัจจัยพื้นฐาน มีขั้นตอนสำคัญดังนี้

1. การวิเคราะห์เศรษฐกิจโดยทั่วไป (Economic Analysis)
2. การวิเคราะห์อุตสาหกรรม (Industry Analysis)
3. การวิเคราะห์บริษัท (Company Analysis)

การวิเคราะห์บริษัทแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis)

3.1 การวิเคราะห์บริษัทเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์บริษัทเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับบริษัทข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ อัตราการขยายตัวในอดีต และเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่ง ส่วนแบ่งการตลาด โครงสร้างการลงทุน โครงการขยายโรงงานในอนาคต การขยายช่องทาง การจำหน่ายสินค้าที่ได้เตรียมการไว้ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลากรในบริษัท เป็นต้น

3.2 การวิเคราะห์บริษัทเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ จะวิเคราะห์จากงบการเงินของธุรกิจที่ผ่านมา และในปัจจุบันเป็นสำคัญ เพื่อจะนำมากำหนดตัวแปรต่าง ๆ อาทิ กำไรและเงินปันผลในอนาคต ราคาของหลักทรัพย์ในอนาคต เป็นต้น ซึ่งประเด็นหลักของการวิเคราะห์ ได้แก่ การวิเคราะห์งบการเงิน การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน และการประเมินราคาหลักทรัพย์ การวิเคราะห์โดยใช้งบการเงิน

ของบริษัทก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ใช้ ก็ต่อเมื่อผู้วิเคราะห์ได้เข้าใจถึงลักษณะโครงสร้าง และข้อจำกัดในการใช้งบการเงินนั้น ๆ นอกจากนี้ ผู้ใช้ควรสามารถตีความผลลัพธ์ที่ได้จากการคำนวณ ด้วย การวิเคราะห์บริษัทเชิงปริมาณ จึงเป็นเครื่องชี้ว่าอนาคตของธุรกิจนั้น ควรเป็นไปในลักษณะใด โดยผู้วิเคราะห์นำเอาข้อมูลต่าง ๆ ในงบการเงิน มาคำนวณหาสัดส่วน และอัตราส่วน เปรียบเทียบกันในแต่ละช่วงเวลา และเปรียบเทียบกับธุรกิจที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน แล้วตีความเพื่อหาคำตอบต่าง ๆ ที่ต้องการ อาทิ สาเหตุที่ธุรกิจต้องใช้เงินทุนเพิ่ม แหล่งที่มาของเงินทุนเป็นอย่างไร แหล่งใช้ไปของเงินทุนเป็นไปในทางใดบ้าง ความสามารถในการชำระหนี้ เป็นต้น

4. การวิเคราะห์งบการเงิน

งบการเงิน (Financial Statement) หมายถึง รายงานทางบัญชีที่จัดทำขึ้นเมื่อครบรอบระยะเวลาบัญชี เพื่อให้ผู้ถือหุ้นทราบถึงฐานะ และผลการดำเนินงานของบริษัทในรอบระยะเวลาที่ผ่านมา

งบการเงินจะประกอบด้วยข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับผลประกอบการในงวดการบัญชีที่ผ่านมา งวดบัญชีอาจแบ่งเป็นรอบ 6 เดือน คือปีงบประมาณ ณ วันที่ 30 มิถุนายน และ 31 ธันวาคม ในระยะเวลา 1 ปี หรือ อาจกำหนดเป็น 12 เดือน และกำหนดรอบเวลาการบัญชีมาบรรจบ ณ เดือนใดเดือนหนึ่งก็ได้ แต่ที่นิยมมักจะกำหนดวันสิ้นปี คือ วันที่ 31 ธันวาคมของทุกปี

5. การวิเคราะห์งบดุล

งบดุล (Balance Sheet) เป็นงบการเงินที่แสดงสถานภาพทางการเงินของธุรกิจในวันสิ้นงวด โดยงบดุลนี้จะประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน ด้วยกัน คือ สินทรัพย์ (Assets) หนี้สิน (Liabilities) และส่วนของผู้ถือหุ้น (Shareholder's Equity)

ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการ และบุคคลภายนอก สามารถทราบถึงฐานะและความมั่นคงของธุรกิจได้จากงบดุล โดยเฉพาะเจ้าหนี้ สามารถทราบว่าธุรกิจนั้นจะอยู่ในฐานะที่ชำระหนี้เมื่อครบกำหนดได้เพียงใด เช่น สามารถวิเคราะห์เพื่อทราบสภาพคล่อง (Liquidity) ของธุรกิจนั้น ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงความสามารถในการชำระหนี้ได้

นอกจากนั้น งบดุลยังแสดงให้เห็นผลการดำเนินงานของธุรกิจตั้งแต่เริ่มกิจการ เนื่องจากรายการต่าง ๆ แสดงตัวเลขในแง่สะสม ทำให้ทราบแนวโน้มของรายการต่าง ๆ ที่มีอยู่ว่าเป็นไปในทางเพิ่มขึ้นหรือลดลง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างรายการหนึ่งกับอีกรายการหนึ่ง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะชี้ให้เห็นว่า ธุรกิจมีสถานภาพเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2545)

เทคนิคในการวิเคราะห์คุณภาพกำไร ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิเคราะห์ไม่ควรพิจารณาเฉพาะตัวเลขในงบกำไรขาดทุนแต่เพียงอย่างเดียว แต่ควรให้ความสำคัญกับโครงสร้างทางการเงิน ฐานะสภาพคล่องทางการเงิน ความพร้อมของแหล่งเงินทุน ตลอดจน

โครงสร้างค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของกิจการด้วย นอกเหนือจากนี้ คุณภาพคำไวยังหมายถึงระดับของความระมัดระวังที่อยู่เบื้องหลังการจัดทำตัวเลขกำไรของบริษัท (White, Sondhi, & Fried, 1997 อ้างถึงใน วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2543)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรมไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่าบุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตโดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดความพึงพอใจโดยตรง แต่สามารถวัดได้โดยทางอ้อมโดยการวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้น และการแสดงความคิดเห็นนั้นจะต้องตรงกับความรู้สึที่แท้จริงจึงสามารถวัดความพึงพอใจนั้นได้ พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 กล่าวว่า "พึง" เป็นคำช่วยกริยาอื่น หมายความว่า "ควร" เช่น พึงใจ หมายความว่า พอใจ ชอบใจ และคำว่า "พอ" หมายความว่า เท่าที่ต้องการ เต็มความต้องการ ถูกชอบ เมื่อนำคำสองคำมาผสมกัน "พึงพอใจ" จะหมายถึง ชอบใจ ถูกใจตามที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ Wolman (1973 อ้างถึงใน สิริกมล พรสุขสวัสดิ์, 2549) กล่าวถึง ความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกที่ได้รับความสำเร็จตามมุ่งหวังและความต้องการ

ความหมายของความพึงพอใจ นักวิชาการได้ให้ความหมายของความพึงพอใจต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

ทวีพงษ์ หินคำ (2541, หน้า 8 อ้างถึงใน สิริกมล พรสุขสวัสดิ์, 2549) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่าเป็นความชอบของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งสามารถลดความตึงเครียดและตอบสนองตามความต้องการของบุคคลได้ ทำให้เกิดความพึงพอใจต่อสิ่งนั้น

ธนิยา ปัญญาแก้ว (2541, หน้า 12 อ้างถึงใน สิริกมล พรสุขสวัสดิ์, 2549) ได้ให้ความหมายว่า สิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจจะเกี่ยวข้องกับลักษณะของงาน ปัจจัยเหล่านี้นำไปสู่ความพอใจในงานที่ทำ ได้แก่ ความสำเร็จ การยกย่อง ลักษณะงาน ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้า เมื่อปัจจัยเหล่านี้อยู่ต่ำกว่า จะทำให้เกิดความไม่พอใจงานที่ทำ ถ้าหากว่างานให้ความก้าวหน้า ความท้าทาย ความรับผิดชอบ ความสำเร็จและการยกย่องแก่ผู้ปฏิบัติงานแล้ว พวกเขาจะพอใจและมีแรงจูงใจในการทำงานเป็นอย่างมาก

วิทย์ เทียงบุรณธรรม (2541, หน้า 754 อ้างถึงใน สิริกมล พรสุขสวัสดิ์, 2549) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึงความพอใจ การทำให้พอใจ ความใส่ใจ ความสนใจ ความจุใจ ความแน่ใจ การชดเชย การไถ่บาป การแก้แค้น สิ่งที่ชดเชย

วิรุฬ พรรณเทวี (2542, หน้า 11 อ้างถึงใน สิริกมล พรสุขสวัสดิ์, 2549)) ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งหนึ่ง สิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยดี จะมีความพึงพอใจมากแต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนตั้งใจไว้ว่าจะมีมากหรือน้อย

กาญจนา อรุณสุขรุจิ (2546, หน้า 5 อ้างถึงใน สิริกมล พรสุขสวัสดิ์, 2549) กล่าวว่า ความพึงพอใจของมนุษย์ เป็นการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่า บุคคลมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกต โดยการแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน และต้องมีสิ่งเร้าที่ตรงต่อความต้องการของบุคคล จึงจะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ ดังนั้นการสร้างสิ่งเร้าจึงเป็นแรงจูงใจของบุคคลนั้นให้เกิดความพึงพอใจในงานนั้น

Applewhite (1965, p. 6 อ้างถึงใน สิริกมล พรสุขสวัสดิ์, 2549) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่าเป็นความสุข ความสบายที่ได้รับจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เป็นความสุขความสบายที่เกิดจากการเข้าร่วม ได้รู้ได้เห็นในกิจกรรมนั้น ๆ

Wolman (1973, p. 384 อ้างถึงใน สิริกมล พรสุขสวัสดิ์, 2549) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่าหมายถึง ทำที่ทั่ว ๆ ไปที่เป็นผลมาจากทำที่ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยที่เกี่ยวกับกิจกรรม
2. ปัจจัยที่เกี่ยวกับบุคคล
3. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม

Risser (1975, pp. 45-51 อ้างถึงใน สิริกมล พรสุขสวัสดิ์, 2549) กล่าวว่า ความพึงพอใจของแต่ละคนเกิดจากการได้รับประสบการณ์ หรือบรรลุในสิ่งที่คาดหวัง

Campbell (1976, pp. 117-124 อ้างถึงใน สิริกมล พรสุขสวัสดิ์, 2549) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกภายในที่แต่ละคนเปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นต่อสภาพการณ์ที่อยากให้เป็นหรือคาดหวัง หรือรู้สึกว่าจะสมควรจะได้รับ ผลที่ได้จะเป็นความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจเป็นการตัดสินใจของแต่ละบุคคล

Donabedian (1980 อ้างถึงใน สิริกมล พรสุขสวัสดิ์, 2549) กล่าวว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการ หมายถึง ผู้บริการประสบความสำเร็จในการทำให้สมดุลระหว่างสิ่งที่ผู้รับบริการให้ค่ากับความคาดหวังของผู้รับบริการ และประสบการณ์นั้นเป็นไปตามความคาดหวัง

จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปความหมายของความพึงพอใจได้ว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลในทางบวก ความชอบ ความสบายใจ ความสุขใจต่อสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ หรือเป็นความรู้สึกที่พอใจต่อสิ่งที่ทำให้เกิดความชอบ ความสบายใจ และเป็นความรู้สึกที่บรรลุถึงความต้องการ

การวัดความพึงพอใจ

ในการวัดความพึงพอใจนั้น บุญเรือง ขจรศิลป์ (2529) ได้ให้พรศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ทักษะคติหรือเจตคติเป็นนามธรรมเป็นการแสดงออกค่อนข้างซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดทักษะคติได้โดยตรง แต่เราสามารถที่จะวัดทักษะคติได้โดยอ้อม โดยวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นแทน ฉะนั้น การวัดความพึงพอใจก็มีขอบเขตที่จำกัดด้วย อาจมีความคลาดเคลื่อนขึ้น ถ้าบุคคลเหล่านั้นแสดงความคิดเห็นไม่ตรงกับความรู้สึกที่จริง ซึ่งความคลาดเคลื่อนเหล่านี้น้อยเกิดขึ้นได้เป็นธรรมดาของการวัดโดยทั่ว ๆ ไป

ภณิดา ชัยปัญญา (2541 อ้างถึงใน สิริกมล พรสุขสวัสดิ์, 2549) ได้กล่าวไว้ว่า การวัดความพึงพอใจนั้น สามารถทำได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถาม เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจถามความพอใจในด้านต่าง ๆ
2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง
3. การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจ โดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมายไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กริยา ท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากบทความและการศึกษาถึงผลการวิจัยต่าง ๆ ที่ผ่านมามีในอดีเกี่ยวกับความสำคัญของการรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลพื้นฐานที่มีความสำคัญเพื่อใช้ในการตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์ และพบว่าได้มีการศึกษากันแพร่หลายโดยมีงานวิจัยและบทความที่สำคัญดังนี้

Beaver, Kettle and Scholes (1970) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลทางการเงินบัญชีในการอธิบายความเสี่ยงของการลงทุนในหลักทรัพย์ว่า ค่าวัดความเสี่ยงที่ใช้ข้อมูลทางการเงินบัญชีสามารถนำไปใช้ในการพยากรณ์ค่าเบต้าในอนาคต ซึ่งควรให้ผลลัพธ์ที่ถูกต้องกว่าการใช้ค่าเบต้าในอดีตไปพยากรณ์ค่าเบต้าในอนาคต และเนื่องจากการตัดสินใจของผู้ลงทุนจำเป็นต้องอาศัยกลุ่มของข้อมูลที่มีความสำคัญซึ่งจะช่วยให้ผู้ลงทุนสามารถประเมินความเสี่ยงของหลักทรัพย์ได้จากการวิเคราะห์โครงสร้างเงินทุนของกิจการทั้งในทางทฤษฎีและในการวิจัยเชิงประจักษ์ พบว่า

อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้เจ้าของ อัตราการจ่ายเงินปันผล และความแปรปรวนของกำไร สามารถอธิบายความแปรปรวนของผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ได้

Lev (1989 อ้างถึงใน สิริกมล พรสุขสวัสดิ์, 2549) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของกำไรทางบัญชีในการอธิบายผลตอบแทนของหลักทรัพย์ในระยะยาวพบว่า กำไรทางบัญชีมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ต่ำซึ่งทำให้มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจน้อย ประกอบกับการที่นักลงทุนและสื่อมวลชนต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกามีการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับประโยชน์ของข้อมูลบัญชีว่ามีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุนลดลง จึงเริ่มมีการศึกษาว่า ข้อมูลทางบัญชี รายการอื่นสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้มากกว่ากำไรทางบัญชีและส่วนประกอบของกำไรหรือไม่

Cook and Sutton (1995 อ้างถึงใน สิริกมล พรสุขสวัสดิ์, 2549) ได้เขียนบทความถึงเรื่องวิธีแก้ปัญหาข้อมูลที่มีมากเกินไป โดยใช้ให้เห็นว่าผู้ที่กำหนดกรอบในการเปิดเผยต้องเข้าใจว่าข้อมูลที่เสนอให้เปิดเผยนั้นต้องเกิดประโยชน์มากกว่าค่าใช้จ่ายในการจัดทำ

สมชาย สุภัทรกุล (2545) ได้ทำการศึกษา วิจัยทางบัญชีเพื่อศึกษานักลงทุนใช้ประโยชน์จากข้อมูลบัญชีหรือไม่ ศึกษาพบว่านักลงทุนหรือนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ใช้ข้อมูลบัญชีที่ธุรกิจเปิดเผยสู่สาธารณชนในการประเมินราคาหลักทรัพย์ และหรือ การตัดสินใจซื้อขายหลักทรัพย์ นววรรณ เชิดชูวิมลกุล (2546) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูล ในรายงานประจำปีของบริษัท โดยศึกษาเฉพาะบริษัทในธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ กับบริษัทในอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้างและเครื่องตกแต่งในช่วงปี 2543-2545 ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการทดสอบสมมติฐานได้ใช้วิธีการทางสถิติ เช่น ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบที และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัยพบว่า บริษัทควรปรับปรุงการเปิดเผยข้อมูลในด้านภาษาที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล และการรายงานข้อมูลให้ทันต่อเวลาที่จะนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังพบว่า หากบริษัทเปิดเผยข้อมูลตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ บริษัทจะได้รับความน่าเชื่อถือจากผู้ใช้งายานประจำปี และนักลงทุนจะสนใจซื้อหลักทรัพย์ของบริษัทมากขึ้น

วารุณี ชัยประเสริฐ (2547) ศึกษาประโยชน์และการเลือกใช้หมายเหตุประกอบงบการเงินของนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ การศึกษากำหนดกลุ่มตัวอย่างคือนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 93 คน ผลศึกษาพบว่า นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ทุกคนใช้หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนช่วยในการวิเคราะห์หลักทรัพย์กับบริษัทที่ทำการวิเคราะห์ ในการประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับบริษัทที่ทำการวิเคราะห์ โดยให้ความสำคัญกับหมายเหตุประกอบงบการเงินในเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางบัญชี และรายการพิเศษ เพื่อศึกษาถึงผลกระทบที่

อาจเกิดขึ้นกับกำไร รายรับ รายจ่าย รวมถึงมูลค่าของกิจการ โดยคำนึงถึงความสามารถในการเปรียบเทียบได้ของข้อมูลเป็นสำคัญ

อลิศรา ผลาวรรณ (2547 อ้างถึงใน สิริกมล พรสุขสวัสดิ์, 2549) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะต่าง ๆ ของบริษัท ได้แก่ ขนาดขององค์กร โครงสร้างเงินทุน โครงสร้างการเป็นเจ้าของ การถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ อายุการดำเนินงาน ความสามารถในการทำกำไร สภาพคล่องทางการเงิน และประเภทของผู้สอบบัญชี กับระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นอกจากนี้ได้ศึกษาความแตกต่างของระดับการเปิดเผยข้อมูล โดยแบ่งเป็นการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับและการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ ผลการศึกษาพบว่า บริษัทจดทะเบียนมีการเปิดเผยข้อมูลตามข้อบังคับในระดับค่อนข้างสูง แต่บริษัทมีความสมัครใจที่จะเปิดเผยข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติมอยู่ในระดับต่ำ โดยขนาดของบริษัทและประเภทของผู้สอบบัญชีเป็นคุณลักษณะที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการเปิดเผยข้อมูล แต่การถือหุ้นโดยชาวต่างชาติ อายุการดำเนินงาน และสภาพคล่องทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อระดับการเปิดเผยข้อมูล

ไทยเรตติ้งแอนด้อินฟอร์เมชันเซอร์วิส จำกัด (2547 อ้างถึงใน สิริกมล พรสุขสวัสดิ์, 2549) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง “บรรษัทภิบาลในมุมมองของนักลงทุนสถาบันไทย” โดย TRIS ได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้รับผิดชอบบริหารเงินทุนของธนาคาร บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ และยังได้ทำการสำรวจความคิดเห็นเพิ่มเติมโดยการสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบบริหารเงินทุน จากบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม บริษัทประกันชีวิต บริษัทประกันวินาศภัย กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ จำนวน 246 ราย จากการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 95 เห็นความสำคัญของการมีบรรษัทภิบาลที่ดี และ องค์ประกอบที่นักลงทุนสถาบันไทยคิดว่าสำคัญที่สุด คือการเปิดเผยข้อมูล เพราะเห็นว่าเป็นหน้าที่ของบริษัทจดทะเบียนต่อสาธารณะและเป็นเรื่องที่ใกล้ชิดกับนักลงทุนสถาบันมากกว่าเรื่องอื่น ๆ เพราะใช้ข้อมูลที่เปิดเผยมุ่งอยู่เป็นประจำ โดยสื่อที่ใช้มากที่สุดคือ งบการเงินและรายงานประจำปี

สิริกมล พรสุขสวัสดิ์ (2549) ศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยด้านผลการดำเนินงานกับการเปิดเผยบทความและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหารว่าบริษัทที่มีผลการดำเนินงานแตกต่างกันจะมีระดับการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวมากน้อยเพียงใด บริษัทจะเปิดเผย MD&A รายไตรมาสโดยสมัครใจหรือไม่ และจำนวนครั้งการเปิดเผยเป็นอย่างไร ซึ่งผลการศึกษาได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Walton (1992 อ้างถึงใน สิริกมล พรสุขสวัสดิ์, 2549) ในเรื่องผลการดำเนินงานมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเปิดเผยข้อมูลที่ว่าผลจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า บริษัทที่มีผลการดำเนินงานดีมีระดับการเปิดเผย MD&A มากกว่าบริษัทที่มีผลการดำเนินงานไม่ดีอย่างมีนัยสำคัญ และบริษัทที่มีผลการดำเนินงานดีเปิดเผย MD&A รายไตรมาสมากกว่าบริษัทที่มีผลการดำเนินงานไม่ดีแต่ไม่มีนัยสำคัญ

Davey, Howard, Homkajohn, and Kanya (2004) ได้เขียนงานวิจัยเชิงประจักษ์เกี่ยวกับเนื้อหาและคุณภาพของรายงานทางการเงินทางอินเทอร์เน็ตของบริษัทชั้นนำในประเทศไทยจำนวน 40 แห่ง โดยใช้ดัชนีเชิงคุณภาพที่พัฒนามาจากงานของ Cheng, Lawrence and Coy (2000 อ้างถึงใน สิริกมล พรสุขสวัสดิ์, 2549) เพื่อศึกษาการเปิดเผยข้อมูล 4 ประเด็น ได้แก่ เนื้อหา ความทันเวลา เทคโนโลยี และการให้บริการกับผู้ใช้ การศึกษาพบว่า บริษัทเปิดเผยข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตเสริมจากรายงานประจำปีที่มีพิมพ์เป็นเล่มแบบเดิม เนื้อหา และคุณภาพของรายงานบนอินเทอร์เน็ตของแต่ละบริษัทมีความหลากหลายและบริษัทเพียงจำนวนเล็กน้อยที่เสนองานเทคโนโลยี รายงานทางการเงินทางอินเทอร์เน็ตของไทยไม่ต่างจากหลาย ๆ ประเทศ โดยเฉพาะบริษัทไทยนำเสนอรายงานทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น อย่างไรก็ตามบริษัทไทยควรเพิ่มความสามารถทางด้านอินเทอร์เน็ตเพื่อการรายงานทางการเงินให้มากขึ้น

สรุปแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าข้อมูลบัญชีในรายงานประจำปีและการเปิดเผยข้อมูล มีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ที่จะใช้ในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบผลกำไรผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับ และเพื่อให้ทราบถึงความต้องการในรูปแบบของรายงานประจำปีที่แท้จริงของผู้ใช้งบการเงิน และใช้เป็นแนวทางให้บริษัทจดทะเบียนจัดทำรายงานประจำปีที่ประหยัดทรัพยากรและมีต้นทุนการจัดทำที่ต่ำ เพื่อเผยแพร่ไปให้แก่นักลงทุน นักวิเคราะห์ ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทั่วไป และเพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลสารสนเทศ และข้อบังคับเกี่ยวกับการนำเสนอรายงานประจำปีด้วย